

**KUVATAIDE-
AKATEMIA**

✕ TAIDEYLIOPISTO

Kerros kerrokselta

Lauri Tiainen

Kuvataiteen Maisterin Opinnäytetyö

Kuvataideakatemia

Helsinki

10.1.2023

Tiivistelmä

Opinnäytteeni koostuu kahdesta näyttelystä ja kirjallisesta opinnäytetyöstä. Lopputyönäyttelyissä minulla oli esillä yhteensä 10 teosta. Olin mukana Kuvan Kevät- näyttelyssä 10.10. – 8.11.2020, jossa minulla oli esillä kolme öljyväreillä tehtyä maalausta ja yksi vesiväreillä tehty maalaus. Maalaukseni olivat esillä Exhibition Laboratoryn lisätilassa. Opinnäytteeni toinen julkinen esiintyminen oli yksityisnäyttely Project Roomissa 9.1. – 24.1.2021. Näyttelyni nimi oli *Oleskelija* ja minulla oli siellä esillä viisi öljyvärimaalausta ja yksi piirustus.

Opinnäytteeni ohjaajana on toiminut kuvataiteilija Tiina Heiska. Opinnäytteeni tarkastajina toimivat kuvataiteilijat Kukka Paavilainen ja Jussi Goman. Opinnäytteeni kirjallisen osan ohjaajana on toiminut kuvataiteilija Stig Baumgartner.

Käsittelen opinnäytteeni kirjallisessa osassa molemmissa lopputyönäyttelyissä olleita teoksia ja niiden tekoprosessia. Kirjoitan myös ajatuksistani lopputyönäyttelyihin ja yleisesti työskentelyyni liittyen. Käsittelen asioita, jotka ovat inspiroineet itseäni ja vaikuttaneet teoksiini. Kirjoitan muun muassa maalaamisesta, piirtämisestä, materiaaleista, väreistä, kuva-aiheista ja intuitiosta. Kirjoitan myös taiteen tekemiseen liittyvistä haasteista, turhautumisesta, omien rajojen rikkomisesta ja tekemisen ilosta.

Sisällysluettelo

Tiivistelmä	1
Johdanto	4
Kuvan Kevät	5
Tuntumia	17
Ripustamisesta	18
Oleskelija	20
Taustatekijöitä	30
Nuoruuden vaikutukset	31
Väri	32
Piirtäminen	33
Kuva aiheista	34
Intuitio	36
Lopuksi	38
Lähdeluettelo	39

Johdanto

Kirjoitin joskus työhuonepäiväkirjaani, että taiteen tekemistä on vaikeaa sanallistaa. Kirjoitin, että siinä menee niin paljon asioita päällekkäin ja lomittain. Nyt olen kuitenkin tähän opinnäytteeseen pyrkinyt sanallistamaan työskentelyäni sen minkä pystyn ja olen kirjoittamisen kautta myös itse tutustunut syvemmin omaan työskentelyyni.

Avaan kirjallisessa opinnäytteessäni Kuvan Kevään ja *Oleskelija* yksityisnäyttelyni työskentelyprosessia, jotka olivat oikeastaan hyvin erilaisia toisistaan. Minulla oli enemmän aikaa valmistautua Kuvan Kevääseen, kuin *Oleskelijaan*. Kirjoitan siitä, miten tämä aikaraja vaikutti ja miten esimerkiksi yksityisnäyttelyni työskentelyn lyhyt aikaraja ei ollutkaan minulle huono asia.

Jotkin opinnäytteessä kirjoittamani aiheet, kuten esimerkiksi intuitio, on ollut minulle jo pitkään sana, jota olen tykännyt viljellä taidetta tehdessäni, kuitenkin sen kummemmin paneutumatta siihen, että mitä intuitio oikeastaan edes tarkoittaa. Olin iloinen huomattessani, että intuitiotakin on tutkittu syvemmin. Perehdyin tähän tutkimukseen hieman ja pohdin mitä intuitio voisi tarkoittaa omassa työskentelyssäni.

Kirjoitan myös siitä, mistä kiinnostukseni abstraktiin muotoon on saanut alkunsa ja miten nämä taiteen tekemiseni alkuvaiheet ovat edelleen inspiraationi lähteenä. Miten kauan sitten alkanut kiinnostukseni graffitiin vaikuttaa edelleen teosteni muotoihin ja väreihin.

Kuvan Kevät 2020:

Opinnäytteeni ensimmäinen julkinen esiintyminen Exhibition Laboratory B:ssä.

”Työskentelyäni kuvaa hyvin sana muotoutuminen. Maalatessani viiva ja pinta ovat jatkuvassa muutoksessa, ne järjestäytyvät selkeäksi muodoksi ja hajoavat taas muodottomaksi massaksi, ne lävistävät toisiaan, sulautuvat yhteen ja kulkevat toistensa ali tai päältä. Ne peittävät tai paljastavat ja johdattavat katsetta, luovat liikettä ja antavat maalaukselle läsnäolon tunnun.”¹

---

¹ Ote Kuvan Kevään näyttelytekstistäni.

Teosluettelo:

1. *Nimetön, 2020, öljy- ja vesiväri kankaalle, 115 x 125 cm*
2. *Nimetön, 2020, öljy kankaalle, 32 x 34 cm*
3. *Nimetön, 2020, öljy kankaalle, 23 x 27 cm*
4. *Nimetön, 2020, vesiväri paperille 56 x 76 cm*

Tämä kuva on työhuoneeltani Kuvataideakatemian tiloissa Elimäenkadulta, hieman ennen Kuvan Kevät näyttelyä. Työskentelin väripintojen ja viivojen parissa.

Minulla oli Kuvan Kevät- lopputyönäyttelyssä esillä yksi vesivärimaalaus ja lisäksi myös kolme öljyvärimaalauksia. Minulla oli hidastamisen ja läsnä olemisen teemoja työskentelyssäni. Halusin, että maalaukseni aukeavat katsojalle hitaasti ja, että niiden äärelle voisi hetkeksi pysähtyä ikään kuin hengähtämään. En halunnut tehdä "äännekkäitä" vaan hiljaisia maalauksia. Äännekkäällä tarkoitan väreiltään räikeitä, voimakkaan kontrastisia teoksia. Halusin, että maalaukseni eivät hyppää gallerian seinältä kohti katsojaa, vaan ennemminkin kutsuvat luokseen. Ehkä ne ehdottavat jotain enemmän kuin huutavat. Ajattelin, että teokseni olisivat kuin hiljaista musiikkia tai ääniä metsässä, kuten puiden havinaa tai puron liplatusta, jonka äärelle voi pysähtyä hetkeksi ja hiljentyä kuuntelemaan ja katselemaan. Mietin, että voiko maalaus välittää katsojalleen rauhaa, iloa tai lämpöä. Huomasin aiemmin, että olin omaksunut työskentely tavan, jossa maalasin kauhealla vimmalla. Uusia, etenkin öljyväreillä maalattuja teoksia tehdessäni, minulla nousi ajatus ja tarve alkaa hidastaa tahtia ja halusin maalata rauhallisemmin ja hitaammin. Huomasin ilon, joka nousi itselleni tällaisesta työskentely tavasta ja aloin miettiä, että voisivatko myös teokseni välittää tätä iloa?

Kuvan Kevään maalaukseni valmistuivat hiljalleen kerros kerrokselta, ilman selkeää suunnitelmaa tai ajatusta lopputuloksesta. Teokseni saivat kylläkin mielessäni kaikenlaisia merkityksiä. Maisemallisuus tuntui nousevan teoksissani usein esiin, tai jonkinlainen tila, usva, kasvusto tai kasvit metsässä. Lähtökohtana näille töille olivat kuitenkin eriväriset viivat ja pinnat, ja se miten ne hyppivät maalauksesta toiseen työhuoneen seinällä. Työskentelyssä oli iloa, työhuoneeni muuttui leikkikentäksi ja omaksi maailmakseni, jossa saatoin muokata näitä kummallisia neliskulmaisia

esineitä mieleni mukaan. Maalausten värit ja pinnat kävivät vuoropuhelua keskenään ja pidin teosten välilleen luomasta rytmistä. Jokainen Kuvan Keväässä ollut teokseni oli nimetön.

Kuvan Kevät 2020 teokseni, jotka olivat esillä Exhibition Laboratory B:ssä.

Nimetön, 2020, öljy- ja vesiväri kankaalle, 115 x 125 cm

Maalauksessa (*Nimetön, 2020*) oleva oranssi tai punertava pilvi on maalattu vesivärillä suoraan kankaalle. Se oli ensimmäinen asia jonka tein teokseen. Maalaus on tehty kiinalaiselle pellavalle ja pohjustettu liivateliimalla, jotta kankaan oma vaaleanruskea värisävy jää näkyviin. Käytän usein maalausteni pohjustamiseen pelkkää liimaa, koska en halua peittää kangasta kokonaan. Koen, että maalauskangas itsessään ja sen kiinnittäminen kiilapuihin, on jo ensimmäinen askel kohti lopputulosta. Kankaan oma väri määrittää jo maalausta – se tuo siihen oman vivahteensa. Ruskea pellavakangas on erivärinen kuin esimerkiksi vaaleahko puuvilla, ja mielestäni sillä on suuri ero, että kummalle maalaa. Kiinalainen pellava kangas, jota sai Kuvalta ilmaiseksi, on väriltään vaaleanruskeaa. Se oli aavistuksen vaaleampaa, kuin pellavakangas, jota olen yleensä käyttänyt. Halusin jättää tähän maalaukseen ”tyhjiä kohtia”, joista katse pääsee kulkemaan aina kankaaseen asti. Vesivärimaalaukselle on tyypillistä, että maalauksen valo tulee paperista itsestään, maalattujen kerroksien alta. Halusin tähän maalaukseen vastaavaa vaikutelmaa ja olikin luonteva tapa aloittaa maalaus vesivärillä. Olin hiukan ennen tätä maalausta alkanut kokeilemaan työhuoneellani vesivärimaalausta suoraan kankaalle. Pidän siitä, miten ohut vesiväri imeytyy kankaaseen, jättäen kankaan tekstuurin ja sävyn näkyviin. Se tuo maalaukseen herkkyyttä. Minulle tämä herkkyyks oli

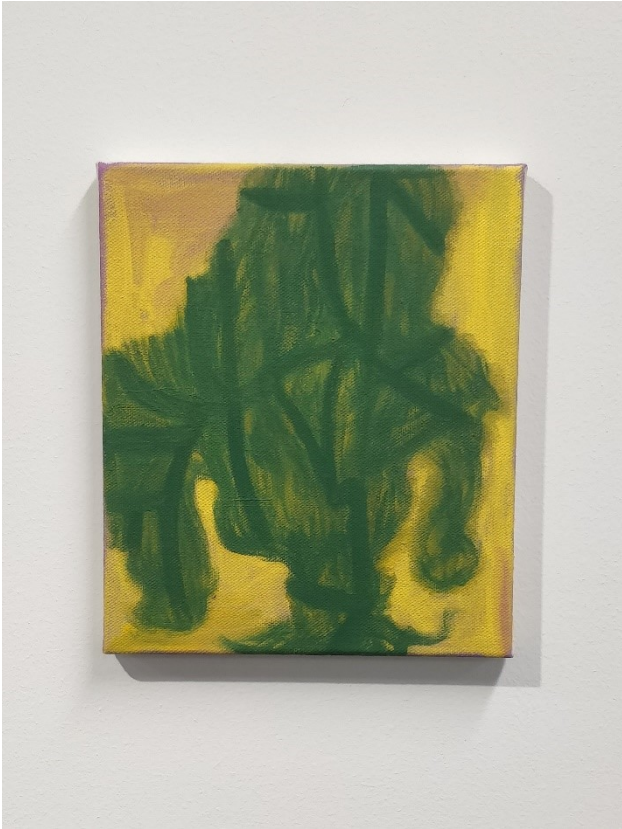
yksi aihe, jota Kuvan Kevään töitä tehdessäni mietin työhuoneella, kuten miten herkkyys välittyy katsojalle?

Pilven päälle aloin hahmotella geometrisia muotoja. Minulla oli luonnos kissapatsaasta, jota hahmottelin kankaalle mutta en pitänyt siitä. Osa luonnosmaisista viivoista olivat mielestäni kuitenkin hienoja, ja halusin jättää ne kankaalle pilven sisään. Myös maalauksen kaksi selkeämpää punaista viivaa saivat jäädä. Halusin maalata pilven pehmeiden muotojen ja epämääräisten muotojen vastapainoksi jotain geometrista. Mietin ensiksi mielessäni jonkinlaista jalustaa tai maisemaa ja päädyin vetämään tumman violetin viivan, joka oli aluksi horisontti. En pitänytkään siitä ja työskentelylleni ominaisella tavalla käänsin maalauksen ja aloin maalata sitä eri puolelta, jolloin horisontaalisesta viivasta tulikin pystysuora viiva. Maalaukseen alkoi hiljalleen muodostua jonkinlainen kuvallinen aihe ja tyhjät alueet, joita en ollut vielä maalannut, alkoivat muistuttaa taustaa. Halusin jotain, joka vie katsetta syvemmälle ja päädyin muutaman kokeilun jälkeen maalaamaan maalauksen siniharmaan, sävyltään melko kylmän pinnan, jotta kuvaan tulisi syvyyttä.

Nimetön, 2020, öljy kankaalle, 32 x 34 cm

Maalaus *Nimetön* (2020) syntyi kerros kerrokselta, ilman että minulla oli mitään selkeää ajatusta tai kuvaa lopputuloksesta. Halusin maalaukseeni hitautta, rentoutta ja keveyttä. Maalasin erilaisia kerroksia ja tein useaa maalausta samaan aikaan välttääkseni maalaamasta yhtä teosta kärsimättömästi. Lopulta tein maalaukseen vaaleanpunaisen usvan ja kuvaan tuli lämmin ja pehmeä vaikutelma. Vähän kuin ihoa tai jokin pehmeä vaaleanpunainen tyynty, johon voisi halutessaan upota.

Nimetön, 2020, öljy kankaalle, 23 x 27 cm

Maalaus, *Nimetön* (2020) oli Kuvan Kevään teoksista kooltaan pienin ja sai alkunsa havaintopiirustuksesta, jonka tein ollessani mökillä keväällä 2020. Vietin tuona keväänä paljon aikaa mökillä koronapandemian vuoksi, lähinnä ehkä sen takia, että koulumme suljettiin ja työhuoneelle pääsymme evättiin saman vuoden maaliskuussa. Mökillä viettämäni aika tuona keväänä, ennen kuin pääsin taas työhuoneelle kesäkuussa, vaikutti Kuvan Kevään teoksiini. Olinhan paljon luonnossa ja melko rauhallisessa ympäristössä.

Maalauksessa on violetti pohjaväri, joka tulee paikoin esiin keltaisen alta. En muista miksi halusin maalata pohjan ensiksi violetiksi. Varmaankin niitä hetken mielihohteesta tehtyjä juttuja, joita tulee työhuoneella. Muistan, etten kuitenkaan pitänyt violetista ja halusin maalata päälle jotain muuta. Päädyin peittämään pinnan violetin vastavärillä, eli keltaisella. Sen jälkeen hahmottelin maalauksen havainnosta piirrettyä objektia, jota en oikeastaan koe tarpeelliseksi kuvailla sen enempää, koska mielestäni se ei ole lopputuloksen kannalta oleellista. Joka tapauksessa, en pitänyt siitäkään, joten vedin muodon samalla keltaisella yli. Tässä kohtaa maalausta olin kutakuinkin vakuuttunut, että keltainen värisävy on se, mitä haluan. Nyt tarvitsin vain jotain, joka sopii keltaisen kanssa. Maalauksen tumman vihreä värisävy valikoitui oikeastaan siksi, että mielestäni se oli hyvä kontrasti sitruunankeltaiselle sävyille. Hahmottelin taas ylivedetyn objektin muotoja maalattujen kerroksien alta ohuella siveltimellä, ja sitä kautta maalaukseen tuli ikään kuin havumainen vaikutelma. Vedin vielä samalla siveltimellä ja hiukan tummennetulla vihreällä havumaisen alueen sisään selkeämmät viivat.

Tämä kuva on työhuoneeltani elokuussa 2020. Molemmat teokset ovat 56 x 76 cm ja ne on tehty vesivärillä paperille.

Näistä kahdesta ylläolevasta teoksesta oikeanpuoleinen päätyi Kuvan Kevät- näyttelyyn esille. Näin jälkeempäin ajateltuna minua itseasiassa hieman kaduttaa, etten laittanut niitä molempia näyttelyyn esille, koska ne toimivat melko hyvin yhdessä. Nämä teokset syntyivät parissa päivässä, melko nopeasti ja impulsiivisesti maalaten. Varsinkin Kuvan Keväessä esillä ollut teos syntyi melkein pä kertamaalauksena. Luulen, että tämä aihe lähti oikeastaan siitä, että olin turhautunut öljyvärimaalauksen hitauteen. Kaipasin jotain muuta, jotain suoraa ja välitöntä.

Näitä kahta vesivärimaalausta tehdessäni ajattelin kuvioden olevan melkein kuin kirjaimia, kuitenkin ilman mitään tunnistettavaa muotoa. Teokset syntyivät hyvin yksinkertaisesti siten, että maalasin ensiksi nuo viivat, ja sitten väritin niiden väliin jääviä tyhjiä tiloja. Käytin maalausten tekemiseen itsetehtyjä vesivärejä, joita teimme Kuvalla. Maalasin siten, että otin väriä suoraan purkista, enkä vaivautunut hirveästi edes sekoittamaan sitä. Tällainen työskentely tuntui itselleni melko haastavalta aluksi, koska olen tottunut sekoittamaan värejä. Minulla on jäänyt taidekouluissa viettämistäni vuosista pinttyneesti se ajatus, että maalia pitää aina sävyttää ensiksi. Nuo vähän okran ja ruskean sävyt ovat sekoitettuja, mutta muut värit eivät olleet. Tuntui melkein huijaamiselta, maalata niin suoraan ja välittömästi, mutta myös vapaalta ja hyvältä vastapainolta öljyväreillä työskentelylle.

Olin pitkään mieltänyt vesiväreillä maalaamisen joksikin aivan muuksi. Siihen on jopa jäänyt itselleni jonkinlainen assosiaatio välineestä, joka tuntuu tylsältä ja lattealta. Nyt halusin kuitenkin kohdata välineen, jota olin vältellyt kaikki nämä vuodet. Suoraan sanottuna, olen oikeastaan melko tyytyväinen näihin teoksiin. Ne ajoivat hyvin asiansa. Kaipasin vastapainoa öljyvärimaalauksen, ja oman työskentelyni pinttyneille tavoille, ja vastapainoa myös sain.

Maalausten kärsivällinen tuijottelu, värien sekoittaminen ja maalinesteillä läträäminen saivat jäädä, kun työskentelyni lähti sivuhaarautumaan fyysisempään, impulsiivisempaan ja nopea tempoisempaan suuntaan. Näin jälkeempäin ajateltuna, niin kyllähän tällaisiakin maalauksia voisi tehdä hitaammin ja harkitummin, mutta se tuntui sillä hetkellä ja siinä tilanteessa hyvältä idealta. Taiteelliseen työskentelyyn kuuluvat tällaiset ajoittaiset turhautumiset – jotka sitten lopulta saattavat johtaa johonkin uuteen. On mielestäni tärkeää ymmärtää turhautumisen tunnetta työhuoneella. Se on energiaa, jolla pystyy rikkomaan omia rajojaan, silloin kun kokee, että vanhat ja opitut tavat alkavat toistaa itseään.

Tuntumia

Minulle kosketus on hyvin tärkeää, se on tapa jolla voin olla yhteydessä tähän maailmaan. Kosketuksen kautta voin aistia tätä maailmaa. Miltä jokin asia tuntuu? Niin kuin minullakin, myöskin maalauksella on oma fyysinen olemuksensa: värit, kiilapuut, kangas ja mitä materiaalia ikinä haluaakaan käyttää. Materiaalit ankkuroivat maalauksen nykyhetkeen.

Halusin, että Kuvan Kevään maalauksissani olisi käsin kosketeltava tuntu ja välittömyyttä, joka ilmenisi esimerkiksi siveltimen vetojen kautta kuvassa. Pyrin olemaan läsnä työhuoneella ja maalatessani. Mieli voi olla usein jossain muualla, kuten menneisyydessä, tulevaisuudessa, haaveissa mutta keho on aina läsnä nykyhetkessä. Ajattelin, että voisiko tämän kehollisen läsnäolon välittää maalauksen kautta. Se on haastavaa ja usein havahdun, että mieleni on lähtenyt harhailemaan jonnekin muualle. Silloin teen korjausliikkeen ja koitan palauttaa itseni takaisin nykyhetkeen.

Agnes Martinin minimalistisille maalauksille ovat tyypillisiä värisävyjen, kuten esimerkiksi ruskean, hienovaraiset muutokset. Hänen teoksilleen tunnusomaista on myös taulukkomaisten viivojen toistaminen eri tavoin maalauksissa. Hienovaraiset vaihtelut maalauksissa, herkistävät katseen muutoksille. Maalauksista alkaa huomata pienimpiäkin eroja esimerkiksi sommittelun tai väripintojen välillä. Martinin maalaukset ovat teoksia, jotka vaativat aikaa. Kuvan Kevään töissäni ei ole vastaavanlaista asioiden toistoa, mutta halusin silti saada niihin herkkyyttä, joka vaatii pysähtymään hetkeksi. Minulla oli ajatus siitä, että maalaus voisi ikään kuin aktivoida aisteja.

Tavoittelin maalauksiini erilaisten värikerrosten ja -rinnastusten kautta herkkyyttä ja värisävyjä, jotka ovat itselleni ennalta-arvaamattomia. Värisävyt luovat keskenään jotain, jota voi olla vaikeaa suunnitella etukäteen. Maalaukseen avautuu uusi tilanne, joka haastaa ikään kuin oman ajattelun ulkopuolelle. Ajattelin, että katse voi tehdä eräänlaisen aikamatkan kulkiessaan näiden kerrosten läpi.

Ripustamisesta

Pienoismalli, jonka rakensin Project Roomin näyttelyhakua varten.

Hain näyttelyaikaa Project Roomin takatilaan, opinnäytteeni toiselle julkiselle esiintymiselle. Koin takatilan kiinnostavana, koska siellä seinät olivat erikokoisia ja toisin kuin etutilassa, kaikkia siellä olevia teoksia ei voi nähdä samanaikaisesti. Ajattelin, että seinät voisivat rytmittää maalauksia kiinnostavalla tavalla ja maalausteni koon vaihtelu tuntui luontevalta keinolta korostaa tilan luomaa rytmiä.

Minulla oli *Oleskelija*- näyttelyssäni esillä yhteensä viisi öljyvärimaalauksia. Taaimmäiseen tilaan, eli mustaan huoneeseen, laitoin esille yhden piirustuksen. Näyttelyssä oli kolme melko suurta ja kaksi pientä maalauksia. Suurimmat teokset ripustin takatilan pienimmille seinille ja pienemmät työt suurimmille. Halusin, että suurimpia töitä pystyi katsomaan kauempaa. Tässä näyttelyssä jätin vesivärin kokonaan pois ja maalaukseni olivat puhtaasti öljyväriä.

Kuten maalausprosessissani, niin myös ripustamisessa improvisoiminen on minulle tärkeää. Saatan teoksia tehdessäni ajatella vain etäisesti tilaa, jossa aion ne esittää. En oikeastaan kummassakaan lopputyönäyttelyssäni suunnitellut kovinkaan tarkasti, vaan lopullinen ripustus hahmottui vasta paikan päällä. Teosten väliset keskinäiset suhteet ovat minulle tärkeämpiä. Pysin teoskokonaisuudessa siihen, että teokset olisivat tunnelmaltaan sopivia keskenään.

Teoskokonaisuuden tunnelmaan vaikuttavat esimerkiksi teosten keskinäiset väririnnastukset,

materiaali ja kuva-aiheet. En kuitenkaan halua, että kokonaisuus olisi liian samankaltainen, vaan haluan myös ujuttaa sekaan jotain poikkeavaa. Tällaisia poikkeuksia olivat esimerkiksi Kuvan Keväässä ollut vesivärimaalaus tai mustassa huoneessa ollut piirustus *Oleskelija*- näyttelyssäni. Nuo teokset poikkesivat materiaaliltaan ja tunnelmaltaan näyttelyiden muista teoksista.

Oleskelija:

Opinnäytteeni toinen julkinen esiintyminen Exhibition Laboratory Project Roomissa.

”Minulle oleskelu merkitsee mielentilaa ja se on ennen kaikkea luovuuden lähde, jossa mielikuvitus ja todellisuus voivat kohdata. Se on työskentelyni kannalta välttämätön tila, kuin vapaa alue jolloin voin heittäytyä ajattomuuteen ja hiljaisuuteen, joka on elävää ja aina liikkeessä ja muutoksessa. Siinä tilassa ei ole koskaan kahta samanlaista hetkeä, silloin ei ole kiire ja minulla on tilaa haaveilla. Haaveilu on tärkeää sillä sen avulla voin luoda todellisuutta. Maalaukseni ovat mielikuvia joista on tullut osa todellisuutta. Se on minulle kieli ja tapa ajatella materiaalin kautta ja se on kuin keskustelisin itseni kanssa.”²

---

² Kirjoittamani näyttelyteksti *Oleskelija* näyttelyyn.

Teosluettelo:

1. *Luontopolku*, 2019, öljy kankaalle, 30 x 28 cm
2. *Kaiutin*, 2020, öljy kankaalle, 152 x 146 cm
3. *Today, No Stress*, 2020, öljy kankaalle, 125 x 115 cm
4. *Muodonmuutos*, 2020, öljy kankaalle, 140 x 180 cm
5. *Taikametsä*, 2020, öljy kankaalle, 40 x 28 cm
6. *Nimetön*, 2020, Kuivapastelli paperille, 63 x 49 cm

Kirjoitin *Oleskelijaa* varten tekemässäni näyttelytekstissä mielen tai olemisen tilasta, jonka koin olevan edellytyksenä luovuudelle ja työskentelyni kannalta välttämättömäksi. Kirjoitin, että se on tila, jossa voi heittäytyä muun muassa ajattomuuteen. Siinä tilassa voi myös haaveilla vapaasti. Eikä siinä tilassa ole kiire minnekään.

Totuus on, että *Oleskelijan* tekeminen osoittautui olevan kaikkea muuta kuin kiireetön tai pysähtynyt tila. Sain näyttelyajan Project Roomista tammikuun alkuun 2021, eli Kuvan Kevään jälkeen minulla oli melko vähän aikaa näyttelyn tekemiseen. Koin, että prosessia aloittaessani minulla oli jo valmiiksi kiire. Työhuone oikeuteni koululla päättyi myös kesken näyttelyn tekemisen ja jouduin lopulta muuttamaan työhuonettani kahteen kertaan työskentelyni aikana. Ajatukseni pysähtymisestä ja kiireettömyydestä luovuuden herättämiseksi, ei siis ihan onnistunut.

Vaikka en sitä ihan näyttelytekstissäni tarkoittanut, niin käsitys ajattomuudesta oli sinänsä ihan osuva termi, koska aikaa oli niin vähän. Lopulta kiireestä tuli tavallaan osa näyttelyä, koska jouduin tekemään päätöksiä maalausten suhteen melko vauhdikkaasti. Lyhyt aikaraja osoittautuikin hyväksi tavaksi tehdä maalauksia, sillä minulla ei ollut aikaa epäröidä eikä jumittaa prosessin aikana. Ripeys toi tekemiseeni ja teoksiini lennokkuutta, mitä en välttämättä saanut Kuvan Kevään töitä tehdessäni. *Oleskelijaa* tehdessäni teoksiini tuli voimakkaampia kontrasteja ja selkeämpiä muotoja. Halusin maalata räikeämmillä väreillä ja, jos Kuvan Kevättä tehdessäni ajattelin maalausteni olevan hiljaisia, niin *Oleskelija*-näyttelyssäni halusin kääntää volumea kovemmalle. Halusin maalausten tempaavan katsojan mukaansa ja halusin myös itse tempautua mukaan niitä tehdessäni.

Kuvailin Project Roomissa olleessa näyttelytekstissä jonkinlaista luovuuden tilaa. Kirjoitin tekstissäni siitä tilasta muun muassa näin: *"kuin vapaa alue, jolloin voin heittäytyä ajattomuuteen ja hiljaisuuteen, joka on elävää ja aina liikkeessä ja muutoksessa."* Näin jälkepäin tarkasteltuna, niin teksti tuntuu itsestäni ehkä hieman hassulta tai irralliseltakin teoksiini tai työskentelyprosessiini nähden. Ei sillä, ettenkö työskentelyssäni olisi aidosti pyrkinyt tällaiseen luovuuden tilaan, mutta ehkä tässä kohtaa minulla oli jäänyt Kuvan Keväästä asti roikkumaan jonkinlainen ajatus pysähtymisestä tai hidastamisesta synonyymina luovuudelle. *Oleskelijasta* tuli lopulta melkeinpä vastakohta tai vähintään kontrasti pysähtymiselle. Jälkepäin ajateltuna tuntuu, että yksityisnäyttelyni tekeminen oli ennen kaikkea osoitus minulle itselleni siitä, että taiteen tekemisen prosessiin ja luovuuteen, kuuluu kaikenlaiset eri tilanteet ja tunteet. Olen myös aina halunnut, että taiteen tekemiseni olisi spontaania. Ymmärsin nyt, että spontaanisuus on sitä, että osaa reagoida erilaisiin ja yllättäviinkin tilanteisiin, joita elämä välillä heittää eteemme. Koska sitähän elämä ja luovuus taitavat lopulta olla: elävää ja aina liikkeessä ja muutoksessa.

Luontopolku, 2019, öljy kankaalle, 30 x 28 cm

Maalaus, *Luontopolku*, oli lopputyönäyttelyideni vanhin työ ja se oli esillä aiemmassa Kuvataideakatemian ryhmänäyttelyssä, jossa olin mukana. Näyttelyn nimi oli *Can't Leave Home Without It*, ja se järjestettiin Splitissä Kroatiaassa 17.10. – 7.11.2019. Koin, että tämä työ kuitenkin sopi hyvin yksityisnäyttelyni teemaan, joten päädyin laittamaan sen uudestaan esille Project Roomiin. Aloitin maalauksen tekemällä kadmiumin punaiset reunat ensiksi. Väri oli koululla, itsetehty öljyvärityubi, jota halusin päästä kokeilemaan.

Kaiutin, 2020, öljy kankaalle, 152 x 146 cm.

Today, No Stress, 2020, öljy kankaalle, 125 x 115 cm

Muodonmuutos, 2020, öljy kankaalle, 140 x 180 cm

Muodonmuutos sai alkunsa okran värisistä ja mustista kasvinlehdistä. Ne syntyivät luonnoksen pohjalta, jonka tein kasvikirjasta. Maalasin kuvaa monelta eri puolelta siten, että maalaus oli ajoittain lattialla ja välillä taas seinällä. Etsin muotoa, joka istuu luontevasti maalauksen sisälle. Maalatessani tätä työtä, sen muoto muuttui koko ajan. Siitä myös maalauksen nimi on peräisin. Pyyhin pois asioita, jotka eivät tuntuneet sopivalta ja lisäsin uusia muotoja.

Olin jo sommitellut muodon heti alusta asti keskelle maalausta ja ajattelin, että sieltä keskeltä lähtee erivärisiä terälehtiä. Maalaukseen tuli spiraalimainen muoto ja liike, josta pidin. Halusin kuvaan jämäkkyyttä ja jonkinlaisen kiinnekohdan ja maalasin kuvan alareunan erivärillä. Nyt kasvi näytti olevan jonkinlaisen tason, kuten ikkunalaudan tai pöydän päällä. Maalasin tason päälle tuleville terälehdille ruskealla ja harmaalla varjoja, jotta kasvi näyttäisi tulevan taustastaan vähän ulos. Halusin jättää taustan oikean yläreunan auki niin, että vihreä väri ei peitä sitä kokonaan. Vihreän alta paljastuu pelkkä liimalla pohjustettu maalauskangas.

Tämä maalaus on itselleni onnistunut siinä mielessä, että siinä yhdistyy samassa kuvassa moni asia, jota tykkään maalata. Siinä on paljon elementtejä esimerkiksi graffitista (josta puhun lisää myöhemmin), kuten kontrastinen värimaailma, pelkistetyt muodot ja ilmaisen lennokkuus. Myös maalauskankaan oma värisävy ja tekstuuri tulevat osittain näkyviin.

Taikametsä, 2020, öljy kankaalle, 40 x 28 cm

Taikametsä oli eräänlaista jatkoa Kuvan Keväessä olleelle vesiväriytyölle. Maalaus valmistui hyvin samankaltaisesti siten, että tein ensiksi okranväriset viivat ja sitten väritin taustan vaaleansinisellä. Maalatessani viivahässäkkää kankaalle, minulla oli sellainen olo, että maalaaminen tuntui kuin olisin kirjoittanut öljyväriä kankaalle, jälki oli kuin jonkinlaista kalligrafiaa, joka ei kuitenkaan tarkoittanut mitään. En ole koskaan aiemmin tehnyt maalausta näin vähäeleisesti. Etualalla on pelkät viivat ja yksivärinen tausta. Mielestäni tämä teos toimi keveytensä puolesta hyvin muiden *Oleskelija*-näyttelyssä olleiden töiden kanssa. Mainittakoon vielä, että *Taikametsä* on paikka Vantaalla ja maalauksen nimi on sieltä peräisin.

Nimetön, 2020, Kuivapastelli paperille, 63 x 49 cm

Lopputyönäyttelyideni päätepiste ja viimeisen työskentelypäivän teos oli Project Roomin mustassa huoneessa ollut *Nimetön* piirustus. Kuten yksi Kuvan Kevään maalauksistani, niin myös tämä teos sai alkunsa mökillä tehdystä havaintopiirustuksesta. Kuva esittää keskeneräisen puisen vajan seinää, josta pystyi näkemään läpi. Sininen väri piirustuksessa oli ensimmäinen yritys hahmotella kuvan viivoja. Halusin piirustuksen poikkeavan näyttelyn muista teoksista ja olevan korostetusti piirustus, eli kuva rakentuu viivoista. Teos oli mustan huoneen päätyseinällä ja ainoa valaistu asia koko huoneessa. Astuttaessa huoneeseen gallerian valoisammalta puolelta, kesti hetken, että katse tottui pimeyteen. *Nimetön* piirustuksessa on tila, joka vie katseen syvemmälle ja pidin siitä, että piirustus esitti tilaa, joka aukesi tilassa, pimeyden keskellä.

Taustatekijöitä:

Työskentelyyni vaikuttavia tekijöitä, ajatuksia ja lähtökohtia.

Nuoruuden vaikutukset

Graffiteilla on ollut vaikutusta taiteen tekemiseeni ja maalausteni muotokieleen ja väreihin. Kiinnostuin graffiteista noin ylä-aste ikäisenä. Pidín sen estetiikasta ja salaperäisyydestä. Pidín siitä, miltä värikkäät graffitit näyttivät betonisessa alikulkutunnelissa koulumatkallani. Tykkäsin ajatuksesta, että omaa ympäristöään voi värittää. Kotona yritin kopioida paperille alikulkutunnelin alla havaitsemiani muotoja ja värejä. Väritin A4 kokoisia tulostuspapereita laidasta laita, kunnes pieninkin paperin valkoinen alue oli peitetty erilaisilla kirjavilla väreillä, kirjaimilla ja muodoilla. Koen, että tällä teini-ässä alkaneella kiinnostuksella kirjainten, abstraktien muotojen ja värien erilaisella varioimisella on ollut paljon vaikutusta siihen, millaisia maalauksia teen edelleen.

Muistan inhonneeni kuvaamataidon tunteja peruskoulussa. Muistan tunteen että en osaa piirtää tai maalata, koska en osannut piirtää esimerkiksi ihmistä, hevosta tai maisemaa kovinkaan hyvin. Graffitien piirtäminen paperille, niiden abstraktit muodot ja värit tarjosivat minulle vaihtoehdon kuvalliseen ilmaisuun. Koin, että asioiden hahmottaminen, usein kaksiulotteisina ja melko yksinkertaisina muotoina, oli minulle helpompaa. Vaikkakin piirustusteni ja maalausteni aiheet ovat sittemmin muuttuneet esittävämmiksi, niin silti tämä asioiden yksinkertaisiksi muodoiksi pelkistäminen on pysynyt osana työskentelyäni. Koen edelleen, että asioiden pelkistäminen ja ajatteleminen yksinkertaisina geometrisina muotoina helpottaa havaitsemista. Jos ajattelen piirtäväni tai maalaavani esimerkiksi ihmistä tai vaikka kasvia, (kuten Oleskelija- näyttelyssäni) niin yleensä alan tavallaan kopioimaan kohdetta. Työskentelystä katoaa lennokkuus, enkä oikeastaan mene niinkään tekemisen itsensä mukana, vaan havaitun kohteen mukaan. Ehkä pelkistämisestä on tullut minulle myös jonkinlainen ele, jolla haluan ottaa havaitun kohteen ikään kuin itselleni tai tehdä siitä ”oman”.

Graffitikulttuuriin liitetään tietynlainen ilmaisun kovuus ja suoruus, jota en kuitenkaan koskaan kokenut ihan omakseni. Se miten haluan ilmaista itseäni, on paljon herkempää ja koen, että ilmaisuni ei ole niin päällekyvää kuin graffitissa. En myöskään halua ottaa kunniaa itselleni graffitin tekemisestä, vaan minulle sillä on ollut enemmänkin esteettinen merkitys. Pidän siitä miltä graffitit näyttävät. Nuorempana en oikeastaan koskaan edes ajatellut tekeväni taidetta, tai olevani erityisen taiteellinen – minä vain pidín erilaisten kirjainten ja muotojen piirtämisestä, ja niiden värittämisestä räikeillä väreillä. Opin, että pelkillä muodoilla ja väreillä voi kertoa paljon.

Usein työskennellessäni haluan palata mielessäni takaisin näihin ylä-aste aikaisiin tunnelmiin ja tekemiseen. Haluan tuoda sen saman fiiliksen työhuoneelleni. Haluan ajoittain ammentaa taiteen tekemisen ensimmäisistä askelistani jotain ja palata takaisin siihen tunteeseen, kun väritin intensiivisesti paperiarkkeja toisensa jälkeen. Muistan ilon mikä tekemiseen liittyi. Muistan myös haparoivan ja etsivän tunteen, turhautumisen kun en kokenut onnistuvani ja siitä nousevan halun kehittyä ja tutkia maailmaa josta olin kiinnostunut. Se maailma koostui räikeistä väreistä ja abstrakteiksi väännetyistä kirjaimista. Tämä haparointi ja etsiminen ovat jatkuneet työskentelyssäni tähän päivään asti.

Väri

Miellän työskennellessäni värit yleensä melko yksinkertaisina assosiaatioina. Mielessäni ne saattavat viitata esimerkiksi graffitiin tai jonkinlaisiin luonnosta löytyviin asioihin, kuten kasveihin, puihin tai kiviin. Kuvataideakatemia alussa maalasin enimmäkseen sekoittamillani murretuilla värisävyillä: okralla, ruskealla tai harmaalla. Näin sain maalauksiini maanläheisen, luontoon viittaavan vaikutelman. Lisäksi murretut värisävyt tuntuivat hyvältä vastapainolta graffiteista opittuun värimaailmaan: kirkkaisiin, sekoittamattomiin värisävyihin ja kovempiin värikontrasteihin. Kuvataideakatemia aikana väripaletini on vaihdellut murrettujen ja kirkkaampien värisävyjen välillä ja niitä yhdistelemällä.

Väriin ja sen kanssa työskentelyyn liittyy mielestäni aina jonkinlainen epämääräisyys. On vaikeaa ennustaa, miten värisävyt toimivat kankaalla keskenään tai minkälaisen tunnelman ne luovat toistensa välille. Jokin uusi, kankaalle maalattu värisävy voi muuttaa kertahetimitä koko maalauksen ilmeen. Värien luoma yhteinen vaikutus lipsuu helposti jonnekin ennalta arvaamattomaan maailmaan.

Kirjallista opinnäytettä kirjoittaessani, olen myös tutustunut Wassily Kandinskyn tapaan ajatella väreistä maalaustaiteessa. Hän sanoo muun muassa, että värillä ja muodolla on välttämätön suhde. Kandinskyn mukaan maalaustaiteessa ei voi maalata vain yhtä väriä ilman, että se on rajoitettava pinnalla tai muilla väreillä.³ Tästä näkökulmasta inspiroituneena, olen miettinyt omien teosteni värien suhdetta muotoon.

Maalatessani, se kumpaa ajattelen ensiksi väriä vai muotoa, saattaa vaihdella. Joskus mielessäni on jonkinlainen muoto, jonka haluan maalata. Muoto voi olla esimerkiksi havainnosta piirretty kasvin terälehteä esittävä muoto. Silloin muodolle on vain keksittävä jokin väri, jossa sen maalaa kankaalle. Lähtökohta voi olla myös toisinpäin. Mielessäni on jokin värisävy, jonka haluan maalata. Silloin värille on vain keksittävä jokin muoto, jossa sen maalaa kankaalle.

Tällä tavoin väri ja muoto vuorottelevat teoksissani ja käyvät jatkuvaa vuoropuhelua keskenään. Minulle on tavallaan vaikeaa erotella väri ja muoto toisistaan, koska ne tuntuvat kulkevan maalauksissani melkein käsi kädessä. Pyrin värin ja muodon kautta ilmaisemaan jotain, jota on minulle vaikeaa sanallistaa.

---

³ Kandinsky 1981 (1952). 62-63.

Piirtäminen

Amerikkalainen kuvataiteilija Amy Sillman puhuu piirtäjän ja maalarin välisistä eroista. Hän sanoo, että siinä missä maalarit ovat ihmisiä jotka suunnittelevat ja luonnostelevat teoksensa etukäteen, niin piirtäjä on kuin patoaan rakentava majava, joka rakentaa teostaan oksa kerrallaan, ilman selkeää kuvaa lopputuloksesta.⁴ En ole varma allekirjoitanko tämän ajatuksen täysin, koska se saattaa tuntua hieman mustavalkoiselta tai kärjistetyltä, mutta ainakin oma työskentelyni on tästä näkökulmasta, juurikin tällaista majavalle, eli piirtäjälle, ominaista työskentelyä. Ja vaikka piirtäminen on minulle myös väline luonnosteluun, niin se on aina ollut minulle myös itsessään tapa tehdä teoksia. Lopputyönäyttelyihini päädyin kuitenkin laittamaan esille vain yhden piirustuksen, ja senkin tein *Oleskelija*-näyttelyni melkein viimeisenä mahdollisena ajankohtana, eli avajaisaamuna. Laitoin tuon piirustuksen kuitenkin esille, ehkä hiukan teatraalisesti, niin sanottuun Project Roomin ”mustaan huoneeseen”, joka on nimensä veroisesti täysin musta. Valaisin piirustuksen kohdennetuilla spottivaloilla siten, että valot rajasivat ainoastaan teoksen, eikä mitään muuta. Valaisu varmasti teki edes vähän kunniaa piirustuksen traditiolle työskentelyssäni.

Vaikka lopputyönäyttelyihini kuuluikin vain yksi piirustus, niin olen melko varma, että piirtäminen välittyi myös maalausteni kautta. Olihan niissä useissa viivaa, joka on helposti yhdistettävissä piirtämiseen. Minulle itseasiassa viivan käyttö maalauksessa on melko tärkeää ja maalaukseni usein vuorottelevat viivan ja maalattujen pintojen välillä. En tiedä voisinko jopa sanoa, että maalaukseni vuorottelevat piirtämisen ja maalauksen välillä? Joskus jopa ajattelen maalauksiani kuin isoina öljyvärei piirustuksina.

Herää myös kysymys, että mikä syy kaltaiselleni majavalle on sitten ylipäätään maalata öljyväreillä? Yksi syy on varmasti öljyvärei itsessään ja sen öljyinen ominaisuus. Öljy luo väriin syvyyttä, jota on mielestäni vaikeaa jäljitellä millään muulla materiaalilla. Ajattelen myös, että joskus on helpompaa mieltää asiat jonain muuna kuin ne ovat. Joskus on helpompaa ikään kuin pyöriä jonkun asian ympärillä, kun pureutua kiinni suoraan sen ytimeen. Vähän sama kuin esimerkiksi se, että elävää mallia piirtäessäni, hahmotan sen paremmin, kun ajattelen mallin vain yksinkertaisina muotoina. En niinkään elävänä ihmisenä. Tai ylä-asteella, kun piirsin kirjainyhdistelmiä, enkä koskaan ajattelut, että se mitä teen olisi taidetta. Ehkä samankaltainen ajatus pätee tähänkin – maalaan rentoutuneemmin ja paremmin, kun ajattelen maalauksen olevan piirustus. Kun ajattelee tekevänsä jotain muuta kuin mitä oikeasti tekee, niin silloin itsekritiikki tekemistä kohtaan vähenee.

---

⁴ Sillman, 2017.

Kuva aiheista

Kuvan Kevään maalaukseni olivat lähinnä päästä keksimiäni tai tekemisen kautta syntyneitä, muotoja ja värejä, jotka sekoittuivat kankaalla tai paperilla keskenään. Kuvan Kevään jälkeen turhauduinkin kuitenkin siihen, että työskentelin ilman minkäänlaista selkeää suunnitelmaa tai kuvallista lähdemateriaalia. Koin, että tällainen ”sisäänpäin” kääntynyt työskentelytapa, jossa maalausten aiheiden keksiminen on ainoastaan oman ajatteluni tai mielikuvituksen varassa, oli alkanut käydä tympeäksi. Turhauduinkin siihen, että jouduin jatkuvasti kysymään itseltäni, että minkälaisen muodon teen seuraavaksi. Huomasin ajautuvani toistamaan samankaltaisia ratkaisuja maalausten suhteen. Samanlaiset muodot ja värit toistuivat toisensa jälkeen.

Kaipasin työskentelyyni jotain uutta ja niinpä aloin etsiä ratkaisua itseni ulkopuolelta, eli suuntasinkin katseeni johonkin jo olemassa olevaan. Halusin kohteen, jota voin tarkastella, jotain muotoa, joka ikään kuin määrittää jo valmiiksi oman olemuksena, niin ettei minun tarvitse välttämättä keksiä itse kaikkea.

Oleskelija näyttelyä varten aloin maalaamaan kasveja. Päädyin käyttämään kasvien kuvia lähtökohtana näyttelyni maalauksille muutamastakin syystä. Kasvit olivat minulle osittain jo tuttu aihe. Olen opiskeluni aikana käynyt piirtämässä kasveja Kaisaniemen kasvitieteellisessä puutarhassa. Minä myös pidän kasvin lehtien muodosta, niiden piirtämisestä ja maalaamisesta. Pidän etenkin lehden aaltoilevasta muodosta, joka kapenee, kunnes päättyy teräväksi piikiksi. Miellän aaltoilevan muodon jonkinlaisena melodiana, joka voi myös luoda dynaamista liikkeen tuntua maalaukseen.

Pidän improvisoisesta ja koen, että se on tärkeä osa työskentelyäni. Ymmärsin kuitenkin, että jos työskentely on pelkkää improvisoimista, ilman minkäänlaista suunnitelmaa, niin silloin ajautuu helposti maneerien toistamiseen. Kasviaiheet tarjosivat työskentelylleni kehyksen, jonka sisällä improvisoiminen tuntui jopa vapaammalta. Rajasin vielä kasvikuvienv tutkimisen yhteen ainoaan kasvikirjaan. Tämä rajaaminen tuntui itselleni vieläkin helpottavammalta, sillä kasvejakin on maailmassa niin lukuisia erilaisia. Vapaus valita voi myös tuntua uuvuttavalta. Ymmärsin, että työskentelyni rajaaminen tällaisiin pienempiin alueisiin, ei itseasiassa tunnukaan niin rajoittavalta, vaan jopa vapauttavalta. *Oleskelija*- näyttelyä varten tekemissäni töissä onnistuin ehkä ensimmäistä kertaa yhdistämään suunnitelmallisen sommittelun, eli värien ja muodon käytön improvisoivaan työskentelytapaan.

Tekemissäni kasvimaalauksissa ei ollut kuitenkaan kyse kasveista itsessään, vaan halusin ilmaista niiden kautta jotain, jota on minulle vaikeaa sanallistaa. Kasvit olivat minulle ennemminkin jonkinlainen lähtökohta ja muoto, jota voin alkaa työstää.

Ajattelen, että maalausprosessissa tärkeä hetki on se, kun maalaus tuntuu lähtevän elämään omaa elämäänsä. Silloin se irrottautuu alkuperäisestä luonnoksesta ja alkaa muotoutua joksikin muuksi. Alussa olleet ideat, mielikuvat tai luonnokset ovat enemmänkin maalausprosessin alulle paneva voima tai tönäisy, joka helpottaa itseäni pääsemään maalaukseen paremmin kiinni. En halukaan tietää mikä lopputulos tulee olemaan, vaan haluan sen olevan itselleni yllättävä, jotakin samaan aikaan tuttua ja vierasta. Maalaan usein siten, että teokset jäävät hiukan luonnosmaisiksi. Teos on

minulle yleensä valmis silloin, kun minulla on tunne, että olisin voinut jatkaa sitä vielä vähän. Katsojalle ja katseelle jää sopivasti tilaa liikkua. Ajattelen, että silloin kun kuva jää luonnosmaiseksi, niin katsoja voi ikään kuin täyttää teoksen omalla mielikuvituksellaan.

Kirjoitin aiemmin siitä, miten työskentelyni on piirtäjälle ominaista, eli kuva rakentuu pieni osa kerrallaan, ilman selkeää suunnitelmaa lopputuloksesta. Haluan myös, että tämä tekotapa jää näkyviin ja antaa katsojalle ikään kuin viitteitä siitä polusta, jota olen kulkenut.

Stig Baumgartner kirjoittaa tohtorin väitöskirjassaan formaalisten sääntöjen määrittelystä omassa työskentelyssään, jotta voisi välttää liian tuttuja tekemisen tapoja. Hän kirjoittaa myös siitä, miten tällainen sääntöjen asettamisen metodi auttaa keskittymään maalauksen rakenteeseen vielä tunnistamattomien kuvien kanssa ja, että tällainen tapa ohjaa tiukemmin kiinni itse tekemiseen. Baumgartnerille työskentely on vuorottelua tietoisesta maalaamisesta ja maalaamaan ”unohtumisen” välillä.⁵ Itselleni havaintopiirustus tai havainnosta työskentely toimii samantapaisena lähtökohtana töilleni. Havaintopiirtäminen tarjoaa kehyksen jonka sisällä voin työskennellä ja antaa eräänlaisen perusmuodon työskentelylleni jota voin varioida maalatessa vapaasti. Se on myös haaste, jonka tykkään asettaa itselleni työskentelyssä; kuinka paljon voin varioida jotain tietynlaista muotoa? Pystyn hyvin samaistumaan tähän ajatukseen tietoisesta maalaamisesta ja maalaamaan ”unohtumisen” välillä. Huomaan usein maalatessani tai muotoa etsiessäni, että monet ratkaisut joita teen, syntyvät maalaamisen hetkessä. En aina välttämättä ajattele kovinkaan tietoisesti tekemiäni asioita, vaan ne ovat enemmänkin kuin alitajuisia tai jopa kehollisia tuntemuksia siitä mikä tuntuu oikealta. Tietysti myös pysähtymisen hetkiä tulee maalatessa ja silloin mieli astuu sisään ja arvioi jo maalaamiani päätöksiä kuten; minkälaisen vaikutelman nämä kaksi värisävyä saavat vierekkäin aikaan? Maalaus on siis vuorottelua tietoisesta ja tiedostamattoman välillä, tai tietoisesta ja ”unohtumisen” välillä, kuten Baumgartner kuvailee.

---

⁵ Baumgartner, 2015. 92.

Intuitio

Tutkija Asta Raami on tutkinut ja väitellyt intuition käytöstä ja kehittämisestä. Raamin mukaan ihmisillä on kaksi erilaista ajatusjärjestelmää, joista ensimmäinen on intuitiota ja toinen päättelyä. Ajattelumme on vuorottelua näiden kahden välillä. Nyky-yhteiskuntamme on kuitenkin tukahduttanut intuitiivista ajattelua. Sitä ajatusjärjestelmää, joka kuuluu päättelylle, on pidetty tärkeämpänä. Intuition on ajateltu olevan jotakin turhaa ja hyödytöntä ja se on saanut melkein päähörhö-statuksen.⁶ Itselleni taiteen tekijänä intuitio on kuitenkin kokemuksena tuttu ja se on ollut tärkeä työkalu taidetta tehdessäni. Olen ennen tätä maisterinopinnot käyttänyt usein intuitio termiä taiteelliseen työskentelyyni (ja ajoittain muuhunkin elämäni) liittyen, kuitenkin sen syvällisemmin perehtymättä siihen, mitä intuitio oikeastaan edes tarkoittaa.

Intuitiota tutkinut Asta Raami kuvailee intuitiota rauhallisena tilana. Hänen mukaansa intuitio ei ole voimakas tunne, joka vetää tai työntää. Intuitio ei ole oikeastaan tunne ollenkaan, vaan sitä kuvaillaan usein sanoilla eleettömyys, tyyneys, selkeys tai kirkkauden tila.⁷ Olen itse kokenut intuition ehkä jonkinlaisena aavistuksena siitä, mikä ratkaisu voisi olla hyvä. En sano, että intuitio olisi aina oikeassa, mutta koen että se on auttanut minua paljon ja olen antanut sen ajoittain ohjata työskentelyäni.

Työskennellessäni, myös fyysinen tuntu on ollut minulle tärkeää. Haluan, että työskentely ”tuntuu” itselleni hyvältä, niin että myös kehoni pitää siitä. Olen antanut kehollisen tunteen usein ohjata työskentelyäni ja joskus ideat nousevat itse tekemisestä, ennemmin kuin mistään selkeästä ajatuksesta. Raami kirjoittaakin, että intuitiivinen tieto voi olla myös kehollista ja, että intuitioon liittyy usein myös kehollisia vahvistuksia. Muun muassa termi *gut-feeling*, eli vatsanpohjatuntemus, liittyy intuition kokemukseen.⁸

Asta Raami kuvailee intuitiota tutkivassa kirjassaan, *Intuitio3*, kolme eri tasoa, johon intuitio voidaan jakaa. Ensimmäinen taso on vaistointuitio, joka on kolmesta tasosta primitiivisin ja pohjautuu biologiaan, vaistoihin, varhaiseen lapsuuteen ja selviytymiseen. Toinen taso on asiantuntijaintuitio, joka pohjautuu opiskelun, kokemuksen ja pitkällisen asiaan perehtymisen seurauksena kertyneeseen mielen tietopankkiin. Kolmas taso on superintuitio, jota on Raamin mukaan kaikista intuition kolmesta tasosta vaikein sanallistaa. On myös epäselvää, että mihin tietolähteeseen superintuitio pohjaa. Superintuition tasoon kuuluu muun muassa ennennäkemättömien ratkaisujen keksiminen, jotka ovat harvoin vain uusi yhdistelmä vanhaa tietoa.⁹

Koen omassa työskentelyssäni käyttäväni usein intuition toista tasoa, eli asiantuntijaintuitiota. Olen maalatessani ja piirtäessäni kerryttänyt jo lapsuudesta asti tietopankkia, johon kuuluu kaikki maalaamisesta ja piirtämisestä oppimani asiat taidekouluista, kuten Pekka Halosen akatemiasta, Oriveden opistosta ja Kuvataideakatemiasta. Myös itsenäinen taiteen tekeminen, katsominen,

---

⁶ Raami, 2020. Asta Raami Flow Akatemian podcastissa.

⁷ Raami, 2020. 122-123.

⁸ Raami, 2020. 128.

⁹ Raami, 2020. 117-132.

tutkiminen, seuraaminen, lukeminen ja kuunteleminen ovat kerryttäneet tätä mielensisäistä tietopankkia, josta osa on tietoista ja osa myös alitajuista. Se on minulle taiteen tekijänä kuin työkalupakki, joka on täynnä erilaisia työkaluja. Siihen kuuluu muun muassa erilaisia graffitin ja abstraktin taiteen kautta oppimiani geometrisia muotoja, elävän mallin piirtämistä, havaintomaalausta, valon ja syvyyden havainnointia ja värejä. En ajattele näitä asioita läheskään aina maalatessani, vaan usein ajattelen jotain aivan muuta, kuten elämään tai ihmissuhteisiin liittyviä asioita. Silti oppimani asiat ovat aina kanssani työhuoneella.

Asta Raami kirjoittaa intuition toiseen tasoon, eli asiantuntija intuition liittyen, että asiantuntija ei aina osaa itsekään sanoa, mistä jokin tieto on peräisin tai miten hän sen muodostaa. Raami kirjoittaa myös, että usein asiantuntija voi kokea, että lopputulos vain pulpahti jostain hänen mieleensä. Samanaikaisesti kuitenkin ei-tietoisessa mielessä on käynnissä valtava määrä erilaisia prosesseja. Kirjoitin jo aiemmin siitä, että työskentely on minulle tasapainottelua tietoisien harkinnan ja hetken mielijohteesta tekemisen välillä. Eli intuition ja päättelyn välillä. Raami kirjoittaa siitä, miten asiantuntijalle tieto, joka ei ole vielä jäsentynyt, voi tuntua erilaisina tuntemuksina, olotiloina tai näppituntumina. Ratkaisu ei välttämättä aina ole analyttisen ajattelun tulosta, vaan sen voi tunnistaa myös suuntana, lupaavuutena, yhteensopivuutena tai -sopimattomuutena. Kuten varmasti todella moni muukin taiteilija, niin pystyn samaistumaan tällaiseen tuntemukseen erittäin hyvin. Miksi esimerkiksi jonkin tietynlaisen värisävyn laittaminen toisen värin viereen tuntuu vain hyvältä? Miksi jonkin sommitelman haluaa maalata uudelleen, koska ensimmäisellä kerralla se ei onnistunut? Joskus jonkin kuvan saattaa maalata yhä uudestaan ja uudestaan, koska se ei vain tunnu oikealta. Sitä voi olla vaikeaa selittää tai sanallistaa millään järkevällä tavalla sillä hetkellä, mutta sillä on varmasti tekemistä kaiken opitun ja kertyneen tiedon kanssa. Asta Raami kirjoittaa asiantuntijaintuutiosta myös, että koska se pohjautuu jo opittuun ja näin ollen vanhaan tietoon, niin se saattaa ikään kuin jähmettää ajatuksemme ja estää meitä löytämästä uudenlaisia ratkaisuja.¹⁰

Saksalainen abstrakti taidemaalari Charline von Heyl puhuu kokemuksestaan maalatessa, että silloin kun hän tietää mitä tekee, niin maalaaminen on muotoilua tai suunnittelua (design). von Heyl sanoo, ettei halua tehdä maalausta, vaan hän haluaa maalauksen keksivän itsensä ja yllättävän hänet. Hän haluaa maalauksen olevan jotain tuntematonta ja silloin, kun teoksesta tulee yllättävä, niin siitä tulee taidetta. Charline von Heyl sanoo tekevänsä taidetta koko ajan, jolloin muotoilusta tai suunnittelusta tulee koko ajan parempi. Hän ei kuitenkaan koe olevansa tyytyväinen, jos hän tietää, miten on maalauksen tehnyt.¹¹ Minulle maalaamisen kokemus on hyvin samanlainen. Haluan lopputuloksen olevan yllättävä. Ehkä kyse on juurikin opitun yli pääsemisestä. Jos teos on jotain, jonka osaan tehdä, niin se ei vielä tee siitä taidetta. Koen, että teoksesta tulee taidetta silloin, kun minulle tulee tunne, etten olisi osannut suunnitella sitä etukäteen. Teos on ylittänyt näkymättömän rajan asiantuntijuuden ja jonkin tuntemattoman välillä. Asta Raami kirjoittaa että intuition kolmas taso, eli superintuitio ylittää asiantuntijaintuition. Raami kirjoittaa, että superintuition kokemus ja hyödyntäminen on luovan alan työntekijöille usein työskentelyn ydintä.¹²

---

¹⁰ Raami, 2020. 124-127.

¹¹ Von Heyl, 2010.

¹² Raami, 2020. 129-130.

Lopuksi

Kirjoittaessani tätä opinnäytettä työhuoneellani joulukuussa 2022, Kuvan Keväästä on kulunut yli kaksi vuotta ja *Oleskelijasta* melkein kaksi vuotta.

Kuten tekemäni kuvat yleensä, myös kirjallinen opinnäytteeni on valmistunut pieni osa kerrallaan. Moni tässä opinnäytteessä kirjoittamani aihe tai ajatus, on saanut alkunsa työhuonepäiväkirjani merkinnöistä. Merkinnät ovat saattaneet olla yksittäisiä, lyhyitä lauseita tai muutenkin melko toisistaan irrallaan olevia ajatuksia. On kuitenkin kiehtovaa huomata, että irralliselta tuntuneista lauseista ja ajatuksista kirjoittaessa, niistä alkaakin hiljalleen paljastua kokonaisuuksia. Näistä kokonaisuuksista alkaa taas muodostua aiheita.

Jos kirjallinen opinnäytteeni olisi öljyvärimaalaus, niin sanoisin, että se on valmistunut kerros kerrokselta. Tällä kertaa kerrokset koostuvat kuitenkin sanoista, ajatuksista ja lauseista. Olen näillä sanoilla, ajatuksilla ja lauseilla pyrkinyt maalaamaan mahdollisimman kokonaisvaltaisen kuvan siitä, mitä kuvataiteen maisterin lopputyöni on pitänyt sisällään.

Nyt, kun olen saanut etäisyyttä lopputyönäyttelyideni teoksiin, niin moni silloin epäselvältä tai sekavaltakin tuntunut asia, on ainakin jossain määrin selkeytynyt. Kummankin näyttelyn tekeminen oli minulle hyvin omanlaisensa projekti, joihin liittyi toisistaan erilaisia ajatuksia ja tunteita. Myös lähtökohdat näyttelyiden tekoon olivat hyvinkin erilaiset. Olen iloinen siitä, että se erilaisuus välittyy tekemistäni teoksista. On ollut kiinnostavaa huomata miten erilaiset elämän tilanteet vaikuttavat siihen, minkälaisia tekemistäni kuvista tulee.

Lähdeluettelo

Baumgartner, Stig. 2015. *Virhe Abstraktissa maalauksessa. Tekijän paikka maalauksen rakenteessa*. Helsinki: Taideyliopiston Kuvataideakatemia. 92.

Kandinsky, Wassily. 1981 (1952). *Taiteen henkisestä sisällöstä*. Suomentanut Marjut Kumela. Helsinki: Suomen Taiteilijaseura ry. 62-63.

Raami, Asta. 2020. *Asta Raami – Intuitio ja flow (vain ääni)*. Video. Flow Akatemia, Youtube-videopalvelu, julkaistu 12.5.2020. <https://www.youtube.com/watch?v=h9chqTZf05g>. Viitattu 19.12.2022.

Raami, Asta. 2020. *Intuitio3*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava. 117-132.

Sillman, Amy. 2017. *Conversation with Amy Sillman: Drawing in the Continuous Present*. Video. Public Program of the Menil Collection, Houston TX, Youtube-videopalvelu, julkaistu 13.1.2017. <https://www.youtube.com/watch?v=BL0gc466nRk>. Viitattu 9.12.2022.

Von Heyl, Charline. 2010. *Charline Von Heyl by Shirley Kaneda*. Haastattelu Bomb Magazinen verkkosivuilta, julkaistu 1.10.2010. <https://bombmagazine.org/articles/charline-von-hey/>. Viitattu 9.12.2022.